

iMoPe №86. Реформи досягли нуля: Кабмін виводить низку послуг з під контролю АКМУ

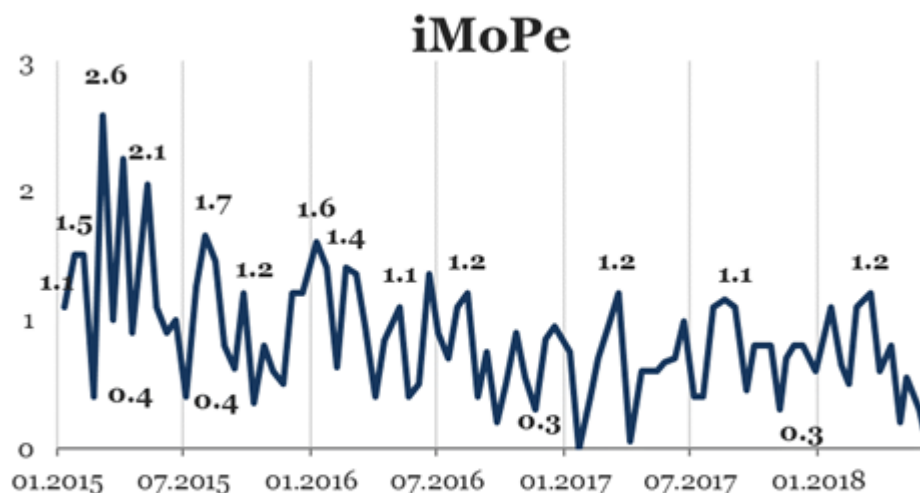
Це другий випадок за всю історію існування індексу, коли він дорівнює нулю. А квітень-травень 2018-го стали найслабкішими місяцями в історії індексу. До парламентських виборів залишилось 17 місяців.

Індекс моніторингу реформ (iMoPe) впав до 0 (нуля) балів за період з 21 травня по 3 червня 2018 року. За цей період не зафіксовано жодних нормативних актів, які б позитивно впливали на реформи у сфері урядування, державних фінансів, монетарної сфери, бізнес-середовища або енергетики.

Хоча загальний підсумок раунду має оцінку “нуль”, експерти відзначили подію, яка негативно впливає на реформи - визначення переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес. Підприємства, що надають їх, зможуть отримувати допомогу поза загальними правилами. Низка послуг у цьому переліку є економічно вигідними та можуть надаватися і без допомоги держави.

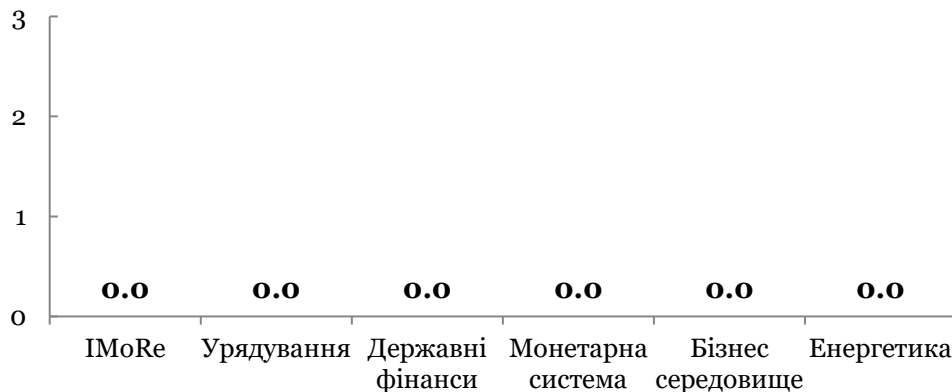
У попередньому раунді індекс дорівнював +0.3 бала з можливих від -5.0 до +5.0. У першому кварталі iMoPe дорівнював +0.9, а за середнє значення у 2 кварталі станом на початок червня знизилось до +0.4 бала.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

iMoPe може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Важлива подія цього раунду

Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, -0.5 бала

Згідно із законом [“Про державну допомогу суб’єктам господарювання”](#), послуги, що становлять загальний економічний інтерес, пов’язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян та не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

Для підтримки суб’єктів господарювання, держава може надавати субсидії, гранти, дотації, податкові пільги, списувати борги, надавати гарантії або кредити на пільгових умовах, продавати державне майно за цінами нижче ринкових та збільшувати державну частку в статутному капіталі цих суб’єктів.

У загальному випадку, така допомога не повинна спотворювати економічну конкуренцію. Законодавство встановлює загальні правила надання державної допомоги. Якщо Антимонопольний комітет встановлює, що надана державою допомога не відповідає цим правилам, допомога має бути повернута державі.

Послуги, що становлять загальний економічний інтерес, є винятком із цих правил.

Перелік таких послуг нещодавно визначив КМУ в своїй [постанові](#).

Експерти дали протилежні оцінки цьому документу. Хоча позитивом є те, що перелік був створений та визначений в одному документі, ціла низка послуг у ньому є такими, що можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

Коментар експерта

“Більшість послуг можуть бути забезпечені ринковим шляхом без втручання держави. Проте бувають випадки, коли ринок не забезпечує оптимального результату з точки зору суспільства в рамках існуючих умов. Саме для таких випадків КМУ затвердив перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес. Деякі з цих послуг вже були описані в інших нормативних документах.

Позитивом є оголошення переліку таких послуг у єдиному документі, встановлення певних «правил гри» у цьому питанні. Водночас, значна частина послуг описана дуже нечітко,

наприклад, «послуги із забезпечення розвитку генеруючих потужностей», що потенційно несе ризики дискреційних рішень»

Олександр Жолудь, редколегія VoxUkraine

“Постанова прийнята на виконання закону про державну допомогу і визначає перелік видів діяльності, на які не поширюються його вимоги. Тобто будь-яку допомогу від держави - податкові пільги, кредити, субвенції, дотації та інше - не потрібно буде узгоджувати з Антимонопольним комітетом. Припускається, що ця діяльність потрібна для задоволення "особливо важливих загальних потреб громадян" і без підтримки уряду не може здійснюватися на комерційній основі.

Саме тут криється "диявол у деталях". Окрема діяльність у переліку дійсно може відповідати загальносуспільному економічному інтересу (наприклад, постачання газу та електроенергії населенню за регульованими цінами) або європейським підходам до держдопомоги (купівля "зеленої" електроенергії, зменшення викидів, більш ефективна когенерація). З іншого боку, незрозуміла присутність у переліку в принципі прибуткових видів діяльності - послуг постачальника "останньої надії" (надаються за маржинальною або навіть вищою ціною, яка покриває більшість ризиків щодо резервування зайвих обсягів енергоресурсів), а також послуг із транспортування та зберігання газу (надаються за регульованими тарифами зі своєю ставкою прибутку). Формулювання "послуги із забезпечення розвитку генеруючих потужностей" дозволяє досить широко його трактувати, аж до створення неринкових переваг для певного виду однієї енергогенерації над іншою.

Такий "креативний" підхід до надання державної допомоги, звісно, допоможе уряду спростити процедури і обійти контроль АМКУ за бюджетними та квазіфіскальними потоками на користь окремих гравців ринків газу та електроенергії. Проте зворотним боком може бути спотворення конкуренції на користь тих, хто отримав певні преференції від держави. А це вже може вважатися порушенням вимог законодавства ЄС та Угоди про асоціацію в частині надання держдопомоги.”

Роман Ніцович, DiXi group

Коментар представників влади

“Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» розроблено на виконання євроінтеграційних зобов'язань. Відповідно до статті 3 зазначеного Закону його дія не поширюється на будь-яку господарську діяльність, пов'язану з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг. Урядом на виконання цієї норми Закону затверджено відповідний перелік послуг. Позиція Комітету щодо послуг, що становлять загальний економічний інтерес (ПЗЕІ) викладена у роз'ясненнях, які розміщені за [посиланням](#).

В асquis ЄС відсутній затверджений перелік ПЗЕІ, однак визначені так звані критерії Альтмарка, при дотриманні яких компенсація обґрунтованих витрат за надання ПЗЕІ не вважається державною допомогою:

1) суб'єкт господарювання, який отримує компенсацію, фактично виконує зобов'язання щодо надання ПЗЕІ та такі послуги чітко визначені;

2) методика, за якою розраховується розмір компенсації, визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом;

3) компенсація не перевищує розмір, необхідний для покриття витрат, понесених внаслідок виконання зобов'язань з надання ПЗЕІ;

4) суб'єкт господарювання, який надає ПЗЕІ, обирається або шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, або рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

При цьому, навіть після затвердження Урядом відповідного переліку послуг, не виключається можливість надання державної допомоги суб'єктам господарювання, які надають визначений перелік ПЗЕІ, та яка потребуватиме оцінки Уповноваженим органом (Антимонопольний комітет) щодо допустимості такої допомоги для конкуренції.

На сьогоднішній день повідомлень про державну допомогу щодо затвердженого переліку послуг до Антимонопольного комітету України не надходило.

Разом з цим, Комітетом прийнято 5 рішень щодо визнання державної підтримки підтримки суб'єкта господарювання такою, що не є державною допомогою, оскільки послуги, які надає отримувач визнані ПЗЕІ (у сфері транспортних та телекомунікаційних послуг). Із рішеннями можна ознайомитись на Порталі державної допомоги за [посиланням](#)

Анна Артеменко, Антимонопольний комітет України

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	0.0
Державні фінанси	0.0
Порядок реалізації права вступників на першочергове зарахування до закладів вищої медичної і педагогічної освіти за державним (регіональним) замовленням	+0.1
Перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес для здійснення заходів державної підтримки	-0.5
Зміни до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства	+0.1
Монетарна система	0.0
Бізнес середовище	0.0
Енергетика	0.0

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoPe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси

- 3. Монетарна система
- 4. Бізнес середовище
- 5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org. [VoxUkraine](#)- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.